

İrlanda'nın Turizm Politikası ve Akıllı Turizm Uygulamaları

The Tourism Policy of Ireland and the Smart Tourism Applications*

Sibel MEHTER AYKIN¹

Öz

Turizm, İrlanda'nın sürdürülebilir kalkınmasında önemli bir rol üstlenmektedir. Dublin kentinin 2024 yılında "Avrupa Akıllı Turizm Başkenti" ilan edilmesi tüm dikkatleri İrlanda turizmine çevirmiştir. Dublin ve benzeri akıllı turizm destinasyonlarındaki başarılı uygulamaların derlenmesi, hizmet sunum şeklini güncel gelişmeler doğrultusunda yeniden yapılandırmak isteyen destinasyonlar için önem arz etmektedir. Bu çalışmanın amacı; Dublin'de izlenen başarılı uygulamaları derlemek suretiyle, Avrupa Akıllı Turizm Başkenti unvanını almak isteyen destinasyonlar için bir yol haritası sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda, nitel araştırma yöntemleri arasında sıralan durum çalışması yöntemine başvurulmuştur. Çalışmada ilk olarak İrlanda'nın Turizm Politikası, ardından Dublin Bölgesel Turizm Gelişim Stratejisi (2023-2027) açıklanmıştır. Son olarak, akıllı turizm destinasyonlarının genel olarak işleyişi Dublin örneklemini üzerinden incelenerek, Dublin kentini Avrupa'da örnek gösterilen bir akıllı turizm destinasyonu yapan unsurlar sırasıyla "erişilebilirlik", "sürdürülebilirlik", "dijitalleşme", "kültürel miras ve yaratıcılık" olmak üzere dört parametre çerçevesinde analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulardan hareketle "Night-time economy support scheme", "Coastal Mobility Route", "Your Dublin, Your Voice", "Dublin Discovery Trails" gibi uygulamaların emsal alınabileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Akıllı Turizm Başkentleri, Dublin, Avrupa Birliği, Turizm Politikası

JEL Kodları: Z32, Z38

Abstract

Tourism plays an important role in Ireland's sustainable development. The announcement of Dublin as the "European Capital of Smart Tourism" in 2024 has turned all attention to Irish tourism. The compilation of best practices in smart tourism destinations as in Dublin, is important for the destinations that want to restructure their service delivery in line with current developments. The aim of this study is to provide a road map for the destinations that want to be awarded the title of European Smart Tourism Capital by compiling the best practices observed in Dublin. For this purpose, the case study method, enlisted in the qualitative research methods, was applied. Firstly, Ireland's Tourism Policy is explained, then the Regional Tourism Development Strategy (2023-2027) of Dublin is examined. Finally, the general functioning of smart tourism destinations is explained with reference to the case of Dublin, and the elements that make Dublin an exemplary smart tourism destination in Europe are analysed within the framework of four parameters; namely "accessibility", "sustainability", "digitalisation", "cultural heritage and creativity". Based on the findings, it was concluded that applications such as "Night-time economy support scheme", "Coastal Mobility Route", "Your Dublin, Your Voice", "Dublin Discovery Trails" can be taken as precedents.

Keywords: European Capital of Smart Tourism, Dublin, The European Union, Tourism Policy

Jel Codes: Z32, Z38

¹Sibel Mehter AYKIN. (Prof. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Antalya, Türkiye. sibelaykin@akdeniz.edu.tr)
ORCID: 0000-0002-8646-0416

Geliş / Submitted: 7/07/2024

Düzeltilme / Revised: 1/08/2024

Kabul / Accepted: 9/08/2024

Yayın / Published: 15/12/2024

Atıf / Citation: Mehter Aykın, S., (2024). İrlanda'nın Turizm Politikası ve Akıllı Turizm Uygulamaları, Journal of Tourism Intelligence and Smartness, 7(2), 77-87.

<http://doi.org/10.58636/jtis.1512066>

Giriş

Turizm, İrlanda'nın bir bütün olarak kalkınmasında önemli bir rol üstlenmektedir. Henüz seyahat kısıtlamalarının bulunmadığı pandemi öncesi dönemde (2019 yılı itibarıyla), İrlanda'nın turizm gelirleri toplamı (iç turizm ve ulaştırma dahil) 9,5 milyar Avro olarak gerçekleşmiştir. Bu rakam İrlanda'nın gayri safi yurtiçi hasılasının (GSYİH) yaklaşık %2,7'sine karşılık gelmektedir. Aynı yıl itibarıyla, turizm ile bağlantılı tüm sektörlerde toplam 284 bin 838 kişiye iş olanağı sunulmuş olup, bu rakam ise toplam istihdamın %12,3'ünü oluşturmaktadır (OECD, 2022). Siyasi gelişmelere ve sağlık alanındaki olumsuz

* Bu çalışma, 23-26 Mayıs 2024 tarihleri arasında Azerbaycan-Bakü'de gerçekleştirilen International Scientific Conference of Economics and Management Researches - ISCEMR'24 adlı bilimsel konferansta sunulmuş ve tam metin olarak bildiriler kitabında yer vermek üzere kabul edilen aynı adlı çalışmasının hakem görüşleri doğrultusunda genişletilmiş sürümüdür.

koşullara bağlı olarak, 2020 yılında İrlanda'ya gelen uluslararası turist sayısı %80 oranında azalmıştır. Pandemi nedeniyle uluslararası seyahatlerin durdurulması ile birlikte oluşan kayıplar, iç turizmden elde edilen gelirler ile kapatılmaya çalışılmış; iç turist sayısının toplam turist sayısı içerisindeki payı kapanma döneminde %85'lere kadar ulaşmıştır. 2022 yılına gelindiğinde ise, özellikle uluslararası turizm faaliyetlerinden kaynaklı gelir ve ziyaretçi sayısı 2019 yılında yakalanan rakamların %75'ine ancak ulaşabilmiştir. İrlanda'nın 2019 yılı performansını yeniden yakalayabilmesinin 2025 veya 2026 yılında mümkün olacağına ilişkin tahminler yapılmaktadır (OECD, 2022). Bütün bu olumsuz gelişmelere rağmen, Dublin kentinin 2024 yılında "Avrupa Akıllı Turizm Başkenti" ilan edilmiş olması İrlanda turizminde güven tazelemiştir.

Avrupa Birliği, akıllı turizm destinasyonlarının görünürlüğünü artırmak ve başarılı uygulamaları yaygınlaştırmak amacıyla, 2019 yılından bu yana Avrupa Akıllı Turizm Başkentleri yarışması düzenlemektedir. Bu çerçevede sırasıyla Helsinki (2019), Lyon (2019), Málaga (2020), Gothenburg (2020), Valencia (2022), Bordeaux (2022), Pafos (2023), Seville (2023) ve nihayet Dublin (2024) kentleri Avrupa Akıllı Turizm Başkenti unvanına sahip olmuştur. Avrupa Akıllı Turizm Başkentleri yarışma çağrısı uyarınca; "akıllı turizm destinasyonu; turizm ve konukseverlik ürünlerine, hizmetlerine, alanlarına ve tecrübelerine BİT [bilgi ve iletişim teknolojileri] tabanlı araçlarla erişimin sağlandığı varış noktası" (European Union, tarih yok: 3; Mehter Aykın, 2022: 27; Mehter Aykın, 2023-a: 17) olarak tanımlanmaktadır. Bir diğer ifadeyle, akıllı turizm; yeni nesil turistlerin destinasyondaki deneyimlerini daha keyifli ve zengin hale getirmek üzere, mevcut turizm varlıklarının BİT'ler ile zenginleştirilerek sunulmasını içermektedir.

Gerek Birleşmiş Milletler (BM) tarafından Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin tanımlanmış olması, gerekse Avrupa Birliği (AB) tarafından bu hedeflerin Avrupa Yeşil Mutabakatı ilan edilmiş olması, turizm dahil tüm sektörlerin yeniden yapılanmasını gerekli kılmaktadır. Bilineceği üzere, Avrupa Yeşil Mutabakatı yeni bir üretim modeline geçişi ifade etmekte olup, en yalın haliyle yeşile ve dijitalle geçiş şeklinde açıklanabilecek ikiz geçişin belirli bir takvim çerçevesinde gerçekleştirilmesini öngörmektedir. Bu geçiş sürecinde, hizmet sunum şeklini yeniden yapılandırmak isteyen destinasyonlar için kendini ispat etmiş akıllı turizm destinasyonlarındaki uygulamalar önemli birer ilham kaynağı olabilmektedir. Dolayısıyla, Avrupa Akıllı Turizm Başkentleri yarışması gibi çeşitli vesilelerle başarısı teyit edilerek emsal gösterilmiş akıllı turizm destinasyonlarındaki uygulamaların derlenmesi önem arz etmektedir. Yerelde Bursa (Özışık Yapıcı, 2022), İzmir (Eris, 2021), Antalya (Çelik ve Topsakal, 2017), vb. Avrupa çapında ise, Helsinki (Mehter Aykın, 2021), Málaga (Mehter Aykın, 2022), Lyon (Mehter Aykın, 2023-b) vb. kentlerin akıllı turizm potansiyeli üzerine çalışmalar yapılmıştır. Ne var ki, bu çalışmaların diğer Avrupa Akıllı Turizm Başkentlerine yönelik çalışmalar ile pekiştirilmesi doğru bir yaklaşım olacak gibi gözükmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı; "2024 yılında Dublin'i Avrupa Akıllı Turizm Başkenti yapan unsurları derleyerek, kullanıcıların hizmetine sunmak" şeklinde belirlenmiştir.

Yöntem

Yukarıda da ifade edildiği üzere, çalışmanın amacı; Dublin kentini Avrupa Akıllı Turizm Başkenti yapan unsurları, sırasıyla (1) erişilebilirlik, (2) sürdürülebilirlik, (3) dijitalleşme ve (4) kültürel miras ve yaratıcılık olmak üzere dört parametre üzerinden derleyerek, akıllı turizm destinasyonu olma yolunda ilerleyen kentler için emsal oluşturmasını sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda kullanılacak en uygun yöntem, nitel araştırma yöntemleri arasında yer alan örnek olay veya vaka çalışması olarak da bilinen durum çalışmasıdır. "Ne", "Neden?" ve "Nasıl?" sorularına cevap aranarak gerçekleştirilen durum çalışmalarında, belirli bir işleyişe sahip herhangi bir sistemin nasıl çalıştığına dair veriler toplanmakta; elde edilen veriler konuya yönelik politika veya strateji oluşturulması sürecinde girdi olarak kullanılmaktadır" (Yıldırım ve Şimşek, 1999: 289; Bleijenbergh, 2020: 61; Gerring, 2007: 19; Chimiliar, 2010: 582; Mehter Aykın, 2021: 3-4; Mehter Aykın, Mehter Aykın, 2022: 28; Mehter Aykın, 2023-b: 236).

Durum çalışmalarında; doküman ve arşiv inceleme, gözlem ve görüşme gibi değişik veri toplama araçları kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 1999: 296). Bu çalışmada, veri toplama yöntemi olarak doküman incelemesi tercih edilmiştir. Avrupa Akıllı Turizm Başkentleri yarışma çağrısına çıkan Avrupa Komisyonu'nun resmi belgelerinde yer alan verilere ilave olarak İrlanda'nın Turizm Departmanı (*Tourism Division of the Department of Tourism, Culture, Arts, Gaeltacht, Sport and Media*), Turizm Kalkınma Ajansı (*Fáilte Ireland*), Turizm Tanıtım ve Pazarlama Ajansı (*Tourism Ireland*) gibi resmi kurumlarının yanı sıra Dublin kent yönetiminin resmi internet sayfalarında açık erişim sağlanan veriler kullanılmıştır. Elde edilen veriler, Avrupa Akıllı Turizm Başkentleri yarışma çağrısında kullanılan dört parametre (erişilebilirlik, sürdürülebilirlik, dijitalleşme ve kültürel miras - yaratıcılık) referans alınarak tasnif edilmiş ve amaç doğrultusunda raporlanmıştır.

Bu çalışmada, akıllı turizm destinasyonlarındaki işleyiş tekil bir destinasyon üzerinden incelenerek, Dublin kentini Avrupa'da örnek gösterilen bir akıllı turizm destinasyonu yapan unsurlar analiz

edilecektir. Çalışmada, sırasıyla “İrlanda’nın Turizm Politikası ve Stratejisi neleri içermektedir?”, “Dublin Bölgesel Turizm Gelişim Stratejisi nelerin yapılmasını öngörmektedir?”, “2024 yılında Avrupa Akıllı Turizm Başkenti ilan edilen Dublin’in potansiyel akıllı turizm destinasyonları için emsal oluşturabilecek akıllı turizm uygulamaları nelerdir?” sorularına cevap aranıp, ilgili politika ve uygulamalara ilişkin elde edilen bulgular Avrupa Akıllı Turizm Başkenti parametrelerine uygun olarak raporlanacaktır.

Anahatları ile İrlanda’nın Turizm Politikası

İrlanda’da turizm politikasının oluşturulması, turizm stratejisi ve eylem planının tanımlanması, tanımlanan eylem planının hayata geçirilmesi ve uygulamaların takibi büyük ölçüde *The Tourism Division of the Department of Tourism, Culture, Arts, Gaeltacht, Sport and Media* (Turizm, Kültür, Sanat, Gal Dili, Spor ve Medya Departmanı’nın Turizm Birimi - kısaca Turizm Departmanı) tarafından Departmanın bağlı kuruluşları ile işbirliği içerisinde gerçekleştirilmektedir. Turizm Departmanı tarafından tanımlanan politikalar, büyük ölçüde *Fáilte Ireland* (İrlanda Turizm Kalkınma Ajansı) ve *Tourism Ireland* (İrlanda Turizm Tanıtım ve Pazarlama Ajansı) olarak bilinen iki bağlı kuruluş aracılığıyla hayata geçirilmektedir. Bunlardan *Fáilte Ireland*, İrlanda’nın tamamında faaliyet yürüten turizm kalkınma ajansı olup, ülkenin uzun vadeli sürdürülebilir kalkınmasına turizmin daha fazla katkıda bulunmasını sağlamak misyonu ile çalışmalarda bulunmaktadır. Kısaca belirtmek gerekirse; *Fáilte Ireland* destinasyonların kalkınma planlarını hazırlamakta, hedef pazar araştırması yapmakta, geniş çaplı pazarlama faaliyetleri çerçevesinde işbirliği ağlarının ve çeşitli platformların oluşturulmasına katkıda bulunmakta, altyapı yatırımlarına kaynak aktarmakta, destinasyonların cazibe merkezine dönüşmesi için festival gibi çeşitli etkinliklerin düzenlenmesine katkıda bulunmakta, işletmelerin yenilikçi girişimlerine destek olmakta, danışmanlık hizmeti sunmakta, gerekli hallerde eğitim programları düzenlemektedir (OECD, 2022; The Department of Tourism, Culture, Arts, Gaeltacht, Sport and Media, *Tourism Policy*, 28.03.2024). Öte yandan, *North South Ministerial Council* (Kuzey-Güney Bakanlar Konseyi) ile işbirliği içerisinde faaliyetlerini sürdüren *Tourism Ireland*’ın temel görevi; İrlanda’nın tatil ve iş turizmi destinasyonu olarak gerek ada içerisinde, gerekse denizaşırı ülkelerde tanıtılıp tutundurulmasını sağlamaktır. Bir diğer ifadeyle, *Fáilte Ireland* altyapı ve ürün geliştirme konularında çalışmalarını yoğunlaştırırken, *Tourism Ireland* adanın bir bütün olarak tanıtılıp pazarlanmasına odaklanmış durumdadır (Oireachtas Library & Research Service, 2022: 6).

2021 yılı itibariyle İrlanda’nın merkezi bütçesinden toplam 221 milyon avro turizm sektörünün sürdürülebilir gelişimini sağlamak ve rekabet gücünü artırmak üzere ilgili kuruluşlara tahsis edilmiştir. Bu rakamın 2,4 milyon avrosu Turizm Departmanı emrine, 144,8 milyon avrosu *Fáilte Ireland* emrine, 63,8 milyon avrosu *Tourism Ireland* emrine verilmiştir (OECD, 2022). Turizm Departmanı ve bağlı kuruluşlarının yanı sıra, Kent Konseyleri (yerel yönetimler) de görev alanları içerisindeki bölgelerde altyapı yatırımlarının yapılmasında, turizm gelişim planlarının uygulanmasında, turizm odaklı etkinliklerin düzenlenmesinde aktif rol üstlenmektedir (OECD, 2022).

23 Mart 2015 tarihinde, İrlanda 2025 yılına yönelik turizm hedeflerini belirlediği bir politika belgesi açıklamıştır. “*People, Place and Policy – Growing Tourism to 2025*” (İnsan, Mekan ve Politika – 2025’e dek Büyüyen Turizm) olarak bilinen politika belgesi ile ilan edilen hedefler şu şekildedir (Department of Transport, Tourism and Sport, tarih yok: 9):

- ❖ 2025 yılına kadar, denizaşırı ülkelerden gelen ziyaretçilerden elde edilen gelirler, ulaştırma hariç olmak üzere, yıllık olarak reel bazda 5 milyar avroya ulaşacaktır;
- ❖ Halihazırda 200 bin dolaylarında olan turizm sektöründeki istihdam hacmi 2025 yılına kadar 250 bin kişi olacaktır;
- ❖ 2025 yılı itibariyle İrlanda’ya gelen ziyaretçi sayısı yıllık bazda 10 milyonu yakalayacaktır.

Yukarıda belirtilen hedeflere ulaşabilmek için İrlanda Hükümeti bir dizi taahhütte bulunmuştur. Buna göre (Department of Transport, Tourism and Sport, tarih yok a: 9-10);

- ❖ Sürdürülebilir gelişmenin ve ekonomik kalkınmanın sağlanmasında ve ayrıca adanın bütününde barış ve işbirliğinin tesis edilmesinde önemli bir katalizatör olarak değerlendirilen turizm sektörü, ulusal ekonomi politikasının ve stratejisinin merkezine yerleştirilecektir.
- ❖ Her geçen gün artan turizm faaliyetlerinden daha fazla sosyo-ekonomik fayda sağlamak üzere, ülkenin sahip olduğu beşeri kaynaklar, yeraltı ve yer üstü zenginlikleri, somut ve somut olmayan kültürel varlıklar, sağlam ve etkin bir politika çerçevesinde harekete geçirilecektir.
- ❖ İrlanda’nın denizaşırı ülkelerde başarılı bir şekilde tanıtılmasını ve ziyaretçilerin beklentilerinin karşılanmasını temin etmek üzere, pazarlama faaliyetleri geleneksel ve yükselen piyasalardan gelen ziyaretçilerin dengeli bir dağılımını sağlayacak şekilde gerçekleştirilecek; kültürel miras korunarak, tüm kamusal turizm yatırımları ihtiyaç temelli yapılacaktır.
- ❖ Turizm çalışanlarının mesleki gelişimleri uygun araçlarla desteklenmek suretiyle, turizm endüstrisinin değişen ziyaretçi taleplerini karşılama kapasitesi ve kabiliyeti artırılacaktır.

- ❖ Turizm endüstrisinin gelişiminde yerel yönetimlerin rolü ve toplumun turizme katkısı göz önünde bulundurularak, İrlanda Hükümeti ile devlet kurumlarının üzerine düşenler açıkça tanımlanacak; yerel yönetimler, turizm girişimleri, yerel halk, ziyaretçiler ve bu gibi geniş bir yelpazeye yayılan turizm paydaşlarının beklentileri karşılanacaktır.

Yukarıda sıralanan taahhütlerin yerine getirilmesinde ve hedeflerin tutturulmasında başat rol *Fáilte Ireland*'e verilmiştir. 10/2003 sayılı Kanun'dan ve söz konusu kanunda yapılan 51/2022 sayılı değişiklikten aldığı güç ile *Fáilte Ireland* tüm faaliyetlerini iki temel öncelik ekseninde şekillendirmeye başlamıştır. Buna göre; *Fáilte Ireland*, çevre ve doğal kaynakların korunmasını gözetirken, toplumun ekonomik kalkınmasını bir bütün olarak temin edecek şekilde turizm sektörünün rekabetçiliğini ve sürdürülebilir büyümesini destekleyen faaliyetlerde bulunmaktadır. Ayrıca, İrlanda Hükümeti'nin birincil derecede yardımcı olarak *Good Friday Agreement* (Hayırlı Cuma Anlaşması) ve *Shared Island Initiative* (Paylaşılan Ada Girişimi) bağlamında, özellikle de *Tourism Ireland* ile eşgüdüm içerisinde Kuzey-Güney işbirliğini teşvik etmektedir (The Department of Tourism, Culture, Arts, Gaeltacht, Sport and Media, erişim: 28.03.2024).

Dublin Bölgesel Turizm Gelişim Stratejisi (2023-2027)

Fáilte Ireland'ın yapmış olduğu bir araştırmaya göre (Fáilte Ireland, tarih yok-a: 4); İrlanda'nın sahip olduğu toplam konaklama kapasitesinin %70'i ülkenin neredeyse %30'unu kapsayan bir coğrafi alanda yoğunlaşmış durumdadır. Yoğunlaşmanın olduğu yerlerden biri de hiç kuşkusuz başkent Dublin'dir. *Fáilte Ireland*'ın hazırladığı dört adet Bölgesel Turizm Gelişim Stratejisi'nden (*Regional Tourism Development Strategy - RTDS*) biri başkent Dublin'e yöneliktir. On yıllık bir vizyon içeren Bölgesel Turizm Gelişim Stratejisi'nin hayata geçirilmesi Destinasyon ve Deneyim Gelişim Planları (*Destination and Experience Development Plans - DEDPs*) ve Şehir ve İlçe Gelişim Planları (*City and County Development Plans - CCDPs*) ile mümkün olmaktadır (Fáilte Ireland, tarih yok-b: 10). İrlanda'nın Bölgesel Turizm Gelişim Stratejisi dört ana stratejik amaç üzerine yapılandırılmıştır (Fáilte Ireland, tarih yok-b: 23):

1. *Destinasyonun direncinin artırılması*: Ziyaretçi karmasının optimizasyonu yoluyla, destinasyonun direncini artırmak ve kalış süresini uzatıp aktivite yelpazesini genişletmek suretiyle turizm gelirlerinin maksimizasyonunu sağlamak;
2. *İş turizminin yeniden canlandırılması*: Dublin kentini sürdürülebilir ve uluslararası düzeyde lider bir kent olarak konumlandırmak suretiyle, iş turizmini canlandırmak;
3. *Tecrübe (ürün) farklılaştırmasının sağlanması*: Ziyaretçilere geniş bir ürün yelpazesi tecrübe etme olanağı sunmak suretiyle, iç ve dış turistlerin kenti ziyaret etmeleri ve daha uzun süre kalmaları için sağlam bir dayanak sunmak;
4. *Endüstri-paydaş ortaklığının tesis edilmesi*: Vatandaş ve ziyaretçi merkezli inisiyatiflerin önünü açacak şekilde, sektörel karbon ayak izini azaltıp kültürel ve doğal mirasın korunmasına net katkıda bulunma hususunda kararlı bir sektör-paydaş ortaklığı tesis etmek suretiyle, Dublin destinasyonunun gelişimine katkıda bulunmak.

2019 yılı itibariyle, İrlanda'ya toplam 9 milyon 674 bin denizaşırı ziyaretçi gelmiştir. Denizaşırı ziyaretçilerin büyük bir bölümü Britanya'dan (3 milyon 487 bin kişi) gelmektedir. Bunları Kıta Avrupası'ndan gelenler (3 milyon 609 bin kişi) ile Kuzey Amerika'dan gelenler (1 milyon 902 bin kişi) takip etmektedir. Geri kalan 676 bin kişi ise, başta uzak doğu olmak üzere diğer bölgelerden gelmektedir (Fáilte Ireland, 2021: 3). Aynı yıl itibariyle, Dublin kentine gelen denizaşırı ziyaretçi sayısı 6,6 milyon olarak kayıtlara geçmiştir (Fáilte Ireland, tarih yok-c: 1). Kabaca, İrlanda'ya gelen her üç kişiden ikisinin Dublin'i ziyaret ettiği söylenebilir (Fáilte Ireland, tarih yok-b: 12).

2019 yılı itibariyle, İrlanda'ya gelen denizaşırı ziyaretçiler, ulaştırma hariç, toplam 5 milyar 170 milyon avro harcama yapmıştır. Bu rakama ulaştırma harcamaları ile ada içi seyahat harcamaları da dahil edildiğinde, turizm gelirlerinin toplam büyüklüğü 9 milyar 532 milyon avroya ulaşmaktadır (Fáilte Ireland, 2021: 4). Aynı yıl itibariyle, denizaşırı ziyaretçilerden başkent Dublin'in payına düşen turizm geliri ise, mutlak rakamlar ile 2,2 milyar avro olarak ifade edilmektedir. Buna ilave olarak, Kuzey İrlanda'dan gelen ziyaretçilerden 95 milyon avro turizm geliri elde edilmiş; iç turizm kaynaklı gelirler ise 296 milyon avro olarak kayıtlara geçmiştir (Fáilte Ireland, tarih yok-c: 1).

2019 yılı verileriyle, İrlanda'ya ilk defa gelen ziyaretçilerin toplam içerisindeki payı %69 olarak gerçekleşmiştir (Fáilte Ireland, 2021: 9). Keza aynı yıl, Dublin kentini ziyaret eden her dört ziyaretçiden üçü kente ilk gelişleri olduğunu beyan etmiştir (Fáilte Ireland, tarih yok-c: 1). Dublin'in Avrupa Akıllı Turizm Başkenti ilan edilmesi, ülkeye ve kente ilk kez gelen kişi sayısını daha da artıracak gibi gözükmektedir.

Bulgular

Dublin Kentini Avrupa Akıllı Turizm Başkenti Yapan Uygulamalar

Aralarında Türkiye’den dört ayrı kentin de bulunduğu, 17 ülkeden toplam 29 kent 2024 yılı Avrupa Akıllı Turizm Başkentleri yarışmasına başvuruda bulunmuş; Dublin kenti yarışmanın kazananı ilan edilmiştir (European Union, 2024: 5) (Bakınız Görsel 1: Dublin Şehir Haritası). Avrupa Akıllı Turizm Başkenti seçilebilmek için başvuruda bulunan kentlerin 100 bin üzerinde bir nüfusu barındırması, turizm destinasyonu olması ve yarışma çağrısına istinaden dört parametrenin (erişilebilirlik, sürdürülebilirlik, dijitalleşme ve kültürel miras - yaratıcılık) her birinde belirli bir olgunluk düzeyinde olması gerekmektedir (Mehter Aykın, 2021: 9-12; Mehter Aykın 2022: 31-34; Mehter Aykın 2023-a: 19-22; Mehter Aykın, 2023-b: 2035-236). Bu bağlamda, Dublin kentinin sahip olduğu üstünlükler ve başvuruda ön plana çıkardığı başarılı uygulamalar şöyle sıralanabilir:

Görsel 1: Dublin Şehir Haritası (Google Görselleri, t.y.)

Erişilebilirlik

İrlanda Hükümeti erişilebilirlik kavramına yeni bir açılım getirmiştir. Turizm Departmanı 2022 yılında “Night-Time Economy Support Scheme” (Gece Vakti Ekonomisi Destek Mekanizması) olarak bilinen pilot bir uygulama başlatmış ve başta Dublin olmak üzere ülkedeki bütün turizm destinasyonlarının geç saatlere kadar açık kalabilmesi için kaynak tahsisinde bulunmuştur. 2023 yılı itibariyle, ülke genelinde kullanılmak üzere merkezi hükümet bütçesinden toplam 6 milyon avro tahsis edilmiş olup, pub, gece kulübü, kafe, tiyatro, sanat merkezi, sergi salonu, müze ve perakende satış noktası gibi birçok işletme yenilikçi ve yaratıcı projeleri ile başvuruda bulunarak bu destek mekanizmasından faydalanmıştır. Böylelikle, Dublin’deki iş yerleri organize edecekleri ilave etkinlikler için 10 bin avroya kadar kaynak talebinde bulunarak, günün her saatinde her kesimden katılımcıya açık canlı DJ performansları, dans gösterileri, canlı podcast’ler, sağlıklı yaşam çalıştayları, film gösterimi, tiyatro temsilleri, sergiler, eğitimler, şiir okuma ve hikaye anlatıları gibi geniş bir yelpazeye yayılan etkinlik seçenekleri ile kentin 7/24 canlı kalmasını sağlamışlardır (European Union, 2024: 8; The Department of Tourism, Culture, Arts, Gaeltacht, Sport and Media, Successful applicants for the night-time economy support scheme announced, erişim: 29.03.2024). (Bakınız Görsel 2: Dublin’de Gece ve Gündüz)

Görsel 2: Dublin’de Gece ve Gündüz (European Commission, t.y.)

Öte yandan, *Dublin City Council* (Dublin Kent Konseyi), dezavantajlı bireylerin uygun park alanlarına erişimlerini kolaylaştırmak için pilot bir proje kapsamında kullandığı bir mobil uygulama aracılığıyla kent çapında boş park alan bilgisini kullanıcıların hizmetine sunmaktadır. Dublin kentinin muhtelif alanlarına yerleştirilmiş sensörler aracılığıyla 500 kadar erişilebilir araba park alanının boş ya da dolu olma durumu erişim gücüyle yaşayan bireylere iletmektedir (European Union, 2024: 12; Smart Dublin, Accessible parking spaces on roads and streets, erişim: 29.03.2024).

Sürdürülebilirlik

Gerek İrlanda Hükümeti gerekse Dublin Kent Konseyi ekonomik, sosyal ve çevresel boyutları ile sürdürülebilir kalkınmayı teminat altına almak üzere bir dizi küresel girişime aktif katılım sağlamıştır. Bu bağlamda İrlanda Hükümeti, Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü'nün (BMDTÖ) sürdürülebilir turizm tanımını referans alarak sürdürülebilir turizm gelişim stratejisini oluşturmuştur. Bu stratejinin geliştirilmesinde Birleşmiş Milletler (BM) tarafından 2023 yılında "Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Elçisi" olarak görevlendirilen *Fáilte Ireland*'ın üstlendiği misyon önem arz etmektedir. BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (*UN Sustainable Development Goals*), bir yandan ulusal kalkınma planına diğer yandan ulusal turizm gelişim planına ve bölgesel turizm stratejilerine aktarılacak suretiyle içselleştirilmiştir.

Ayrıca, Turizm Alanında İklim Eylemi Üzerine Glasgow Deklarasyonu'na (*Glasgow Declaration on Climate Action in Tourism*) imza atan Dublin Kent Konseyi, böylelikle sürdürülebilir turizm hedeflerini gerçekleştirmek üzere bir çerçeveye ve yol haritasına sahip olmuştur (European Union, 2024: 22). Glasgow Deklarasyonu'nu imzalayan taraflar aşağıdaki hususları taahhüt etmiş olmaktadır (The Glasgow Declaration on Climate Action in Tourism, erişim: 29.03.2024):

- ❖ Emisyon hacmini 2030 yılı itibarıyla yarıya düşürme ve 2050 yılından önce mümkün olan en erken zamanda sıfır emisyon hedefine ulaşma konusundaki küresel taahhütleri desteklemek;
- ❖ Deklarasyonun imzalanmasını takip eden 12 aylık süre zarfında varsa iklim eylem planını güncellemek, yoksa iklim eylem planını oluşturmak ve uygulamaya aktarmak;
- ❖ Turizm alanında iklim değişikliği ile mücadele eylemlerine ivme kazandırmak üzere yerel eylem planlarını Deklarasyonun beş maddesi ile (ölçümle, karbondan arındır, yenile, işbirliği yap, finanse et) uyumlu hale getirmek;
- ❖ Kısa ve uzun vadeli hedeflerdeki ilerlemeyi ve alınan tedbirleri yıllık bazda raporlayarak kamuoyu ile paylaşmak;
- ❖ Deklarasyona imza atmaları yönünde başka kurum ve kuruluşları da özendirmek amacıyla, bilgiyi yaygınlaştırmak ve başarılı uygulamaları paylaşmak; tanımlanan hedeflere mümkün olan en kısa sürede ulaşmak amacıyla, bir diğerini cesaretlendirici tutum sergileyerek işbirliği içerisinde hareket etmek (The Glasgow Declaration on Climate Action in Tourism, erişim: 29.03.2024).

Nitekim 2020 yılında Dublin Kent Konseyi, Dublin Enerji Ajansı (*Dublin's Energy Agency - CODEMA*) ve Dublin Büyükşehir İklim Eylem Bölgesel Ofisi (*Dublin Metropolitan Climate Action Regional Office - CARO*) ile birlikte Dublin Kent Konseyi İklim Eylem Planı'nı (2019-2024) ilan etmiştir. Buna göre (Dublin City Council, Dublin City Council Climate Action Plan (2019-2024), erişim: 20.03.2024);

1. 2020 yılı itibarıyla %33 nispetinde daha iyi bir enerji kullanımı gerçekleştirilecektir.
2. 2030 yılı itibarıyla sera gazı emisyon hacminde %40 oranında bir indirim gerçekleştirilecektir.
3. İklim değişikliği kaynaklı vakalar azaltılmak suretiyle, başkent Dublin iklim değişikliğine karşı dirençli bir bölgeye dönüştürülecektir.
4. İklim değişikliği ile ilgili olarak vatandaşlar sürekli bilgilendirilecek ve aktif katılımları temin edilecektir.

Sürdürülebilirlik bağlamından Dublin Kent Konseyi'nin yaptıkları, hiç kuşkusuz, uluslararası sözleşmelere imza atmaktan ibaret değildir. Dublin kenti geniş bir bisiklet ağına sahip olup, 1600 civarında ortak kullanımda bisiklet ve 190 km uzunluğunda bisiklet rotası mevcuttur. 2020 yılında hayata geçirilen *Coastal Mobility Route* (Kıyı Bandı Hareketlilik Rotası) sayesinde, erişimi en güç noktalara bile bisiklet ve yürüyüş parkuru üzerinden ulaşmak mümkün olmaktadır. Bu parkurların durumu uzaktan algılama sistemi ile sürekli takip edilmektedir (European Union, 2024: 29-30). *Skerries, Malahide, Howth, Raheny ve Bull Island, Grand Canal Dock, Sandymount, Salthill ve Monkstown, Dún Laoghaire, Sandycove ve Glasthule, Dalkey, Killiney* gibi Dublin kentinin cazibe noktalarına *Dublin Coastal Trail* (Dublin Kıyı Bandı Güzergahı) kapsamında bisiklet ve yürüyüş parkurları üzerinden erişim sağlanabilmektedir (Ireland, Explore the Dublin Coastal Trail, erişim: 30.03.2024).

Dijitalleşme

Başkent Dublin, kent yönetimine vatandaşları dahil etmek, kentte yerleşik kişilerin görüş ve önerilerini almak üzere *Your Dublin, Your Voice* (Sizin Kentiniz, Sizin Sesiniz) anket uygulamasını başlatmıştır. Binden fazla kişiye uygulanan ve turizm kaynaklı sorunlar ile çözüm önerilerini sorgulayan anket

uygulaması aracılığıyla elde edilen bulgular, Dublin Kent Konseyi'nin internet sitesi üzerinden vatandaşlar ile paylaşılarak geri bildirimde bulunmaktadır. Böylelikle, gündelik hayatı olumlu ya da olumsuz etkileyen meselelere ilişkin vatandaş görüş ve önerileri Kent Konseyi'nin karar alma süreçlerinde dikkate alınmış olmaktadır (European Union, 2024: 35; Dublin City Council, Your Dublin, Your Voice, erişim: 30.03.2024).

Kültürel Miras ve Yaratıcılık

Dublin Kent Konseyi, Fáilte Ireland ile işbirliği yaparak *Dublin Discovery Trails* (Dublin Keşif Yolları) adında paylaşımlı bir mobil uygulama geliştirmiştir (Bakınız Görsel 3: Dublin Discovery Trails Mobil Uygulaması). *Dublin Discovery Trails* ile başkentin kültürel mirasına ve tarihine ilişkin sanal gerçeklikle sunulmuş sürükleyici ve etkileşimli hikayelere ulaşmak mümkün olmaktadır. Mobil uygulamada yer alan *Doors into the Docklands* (Limana Açılan Kapılar) adındaki sekme aracılığıyla Dublin Limanı'ndaki en sevilen mekanlara ilişkin şaşırtıcı hikayelere kısa yoldan ulaşmak mümkündür. Bu ilk sekmeyi sırasıyla *DiscovAR Dublin* (Dublin'i Sanal Gerçeklikle Keşfet), *Balbriggan Heritage Trail* (Balbriggan Miras Yolu), *Castleknock Heritage Trail* (Castleknock Miras Yolu) gibi sekmeler takip etmiştir. Yaklaşık 4 bin kişinin indirdiği mobil uygulamanın kullanım süresi kullanıcı başına 30 dakikanın üzerindedir (European Union, 2024: 40; Dublin City Council, The history of Dublin on one platform, erişim: 30.03.2024).

Görsel 3: Dublin Discovery Trails Mobil Uygulaması (Fáilte Ireland, t.y.)

Öte yandan, Dublin Kent Konseyi kültürel girişimleri desteklemek üzere kendine bağlı bir şirket kurmuştur. Kültürün herkese ulaştığı ve tüm hayatlara dokunduğu bir kent vizyonu ile hareket eden *Dublin City Council Cultural Company* (Dublin Kent Konseyi Kültür Şirketi) çeşitli atölyeler düzenlemek suretiyle insanların yaratıcılığını harekete geçirmektedir. (European Union, 2024: 49; Dublin City Council, What we do?, How we do?, Get involved, erişim: 30.03.2024)

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Turizm, İrlanda'nın kalkınmasında önemli bir rol üstlenmektedir. Brexit ve pandemi kaynaklı sektörde izlenen olumsuz gelişmelere rağmen, Dublin kentinin 2024 yılında "Avrupa Akıllı Turizm Başkenti" ilan edilmiş olması İrlanda turizminde güven tazelemiştir. Çeşitli vesilelerle başarılı teyit edilen ve emsal gösterilen akıllı turizm destinasyonlarındaki uygulamaların derlenmesi, özellikle hizmet sunum şeklini günün gerekleri doğrultusunda yeniden yapılandırmak isteyen destinasyonlar için önem arz etmektedir. Bu çalışmada, Dublin kentini 2024 yılında "Avrupa Akıllı Turizm Başkenti" yapan unsurlar, nitel araştırma yöntemleri arasında sıralanan durum çalışması tekniğine uygun olarak derlenerek raporlanmıştır. Elde edilen bulgular şu şekilde özetlenebilir:

- ❖ *People, Place and Policy – Growing Tourism to 2025* isimli strateji belgesi ile İrlanda Hükümeti tarafından; 2025 yılına kadar deniz aşırı ülkelerden gelen ziyaretçilerden elde edilen gelirlerin 5 milyar avroya ulaşması, turizm sektöründeki istihdam hacminin 250 bin kişiye ulaşması, İrlanda'ya gelen ziyaretçi sayısının yıllık bazda 10 milyona ulaşması birer stratejik hedef olarak belirlenmiştir. Turizm sektörünün sürdürülebilir gelişiminin sağlanması ve rekabet gücünün artırılması yoluyla, söz konusu hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için merkezi hükümet bütçesinden toplam 221 milyon avro tahsis edilerek, başta *Fáilte Ireland* olmak üzere ilgili kuruluşların emrine vermiştir.
- ❖ İrlanda'nın Turizm Kalkınma Ajansı olarak değerlendirilebilecek *Fáilte Ireland* bir yandan çevre ve doğal kaynakların korunmasını gözetirken, diğer yandan bir bütün olarak toplumun ekonomik kalkınmasını temin edecek şekilde turizm sektörünün rekabetçiliğini ve sürdürülebilir büyümesini destekleyen faaliyetlerde bulunmaktadır. *Fáilte Ireland* ayrıca İrlanda Hükümeti'nin *Good Friday Agreement* ve *Shared Island Initiative* gibi politika tercihleri bağlamında, özellikle de *Tourism Ireland* ile eşgüdüm içerisinde Kuzey-Güney işbirliğini teşvik etmektedir. *Fáilte Ireland* tarafından Dublin Bölgesel Turizm Gelişim Stratejisi (2023-2027) oluşturularak, destinasyonun direncinin artırılması, iş turizminin yeniden canlandırılması, tecrübe (ürün) farklılaştırmasının sağlanması ve endüstri-paydaş ortaklığının tesis edilmesi bağlamında dört ana stratejik amaç belirlemiştir.
- ❖ 2019 yılı itibarıyla İrlanda'ya toplam 9 milyon 674 bin deniz aşırı ziyaretçi gelmiştir. Aynı yıl itibarıyla, Dublin'e gelen deniz aşırı ziyaretçi sayısı 6,6 milyon olarak kayıtlara geçmiştir. Kaba bir tasnif ile İrlanda'ya gelen her üç deniz aşırı ziyaretçiden ikisinin Dublin kentini tercih ettiği söylenebilir. 2019 yılı itibarıyla, İrlanda'nın toplam turizm gelirleri, ulaştırma ve ada içi seyahatler de dahil olmak üzere, 9 milyar 532 milyon avro olarak gerçekleşmiştir. Aynı yıl itibarıyla, başkent Dublin'e gelen deniz aşırı ziyaretçilerden elde edilen turizm geliri 2,2 milyar avro olarak kayıtlara geçmiş; buna ilave olarak Kuzey İrlanda'dan Dublin'e gelen ziyaretçilerden 95 milyon avro, iç turizmden ise 296 milyon avro turizm geliri sağlanmıştır. Dublin'in Avrupa Akıllı Turizm Başkenti ilan edilmiş olması, hiç kuşkusuz, turizm göstergelerinde gözle görülür bir artışa sebebiyet verecektir.
- ❖ Dublin kentinin Avrupa Akıllı Turizm Başkenti parametreleri çerçevesinde emsal gösterilebilecek çeşitli uygulamaları bulunmaktadır. Erişilebilirlik bağlamında; *Night-Time Economy Support Scheme* sayesinde, ülke genelinde mekanların geç saatlere kadar açık tutulması ve özgün etkinlikler aracılığıyla ziyaretçilerin eşsiz deneyimler yaşaması sağlanmıştır. Ayrıca, araç park sorununu gidermek üzere kullanılan bir mobil uygulama sayesinde, özellikle dezavantajlı bireylerin boş park alanlarını kolayca tespit etmeleri sağlanmıştır. Sürdürülebilirlik bağlamında; BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin ulusal turizm stratejisine aktarılması sağlanmış; Glasgow Deklarasyonu'nu imzalayan Dublin Kent Konseyi, İklim Eylem Planı'nı (2019-2024) hazırlayarak hayata geçirmiştir. Ayrıca, *Coastal Mobility Route* kapsamında oluşturulan 160 km'lik bir parkuru takip ederek, ister bisiklet kullanarak isterse yürüyerek başkent Dublin'in en ücra köşelerine kadar ziyaretçilerin kolay erişimi sağlanmıştır. Dijitalleşme bağlamında; *Your Dublin, Your Voice* uygulaması ile Dublin'de yaşayanların sorunlara getirdiği çözüm önerilerinin karar alma süreçlerine yansıtılması mümkün olmuştur. Kültürel miras ve yaratıcılık bağlamında; *Dublin Discovery Trails* mobil uygulaması sayesinde ziyaretçilerin kente dair sanal gerçeklikle sunulmuş sürükleyici ve etkileşimli hikayelere erişimleri sağlanmış; ayrıca Dublin Kent Konseyi'nin bağlı kuruluşu Kültür Şirketi aracılığıyla herkesin kültürel faaliyetlere katılımı teminat altına alınmıştır.

Bu çalışma göstermiştir ki; başta Dublin olmak üzere, tüm Avrupa Akıllı Turizm Başkentlerinin yükselen destinasyonlara ilham kaynağı olacak sayısız özgün uygulamaları mevcuttur. Çalışmanın konusunu oluşturan Dublin kenti ekseninde başarılı uygulamalara bakıldığında, ilk olarak Dublin Kent Konseyi'nin imza attığı Turizm Alanında İklim Eylemi Üzerine Glasgow Deklarasyonu (*Glasgow Declaration on Climate Action in Tourism*) dikkat çekmektedir. İklim Haber'e göre (tarih yok); ülkemizde "11 büyükşehir, 2 il ve 23 ilçe olmak üzere toplam 36 belediye Belediye Başkanları Küresel İklim ve Enerji Sözleşmesi'ni imzalamış ve seragazi emisyonunu azaltmak/sınırlamak, iklim değişikliğinin etkilerine hazırlanmak, sürdürülebilir enerjiye erişimi artırmak ve bu amaçlar doğrultusunda politikalar geliştirmek, uygulamayı artırmak ve izleme yapmak gibi taahhütlerde bulunmuşlardır". Talu ve Kocaman'ın (2019: 96) da vurguladığı üzere; gerek iklim değişikliğinin çok boyutlu yapısı, gerekse yerel yönetimlerin görev ve sorumluluk alanlarının genişliği, iklim değişikliği ile mücadelede belediyelerin daha fazla müdahil olması gerektiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, ülkemizin 2053 yılı itibarıyla sıfır emisyon taahhüdünün bulunduğu dikkate alındığında, henüz hazırlıklarını tamamlamadılarsa, geleceğin akıllı turizm destinasyonlarının, tıpkı Dublin örneğinde görüldüğü gibi, "yerel iklim eylem planları" nı hazırlamaları doğru bir yaklaşım olacaktır.

Alan yazınındaki çalışmalar (Çelik ve Topsakal, 2017; Eris, 2021; Özışık Yapıcı, 2022), ülkemizdeki belli başlı turizm destinasyonlarının *Dublin Discovery Trails* benzeri mobil uygulamalar ile desteklendiğini ancak bu mobil uygulamaların bir dizi yetersizliklerin olduğunu ortaya koymaktadır. Örneğin; fotoğraf, seslendirme, video, konum, sanal tur, canlı kamera görüntüsü gibi içerikler eşliğinde Bursa

ilinin turizm unsurlarına dair çeşitli bilgilerin sunulduğu *GoBursa* mobil uygulamasının ele alındığı çalışmada, Özışık Yapıcı (2022: 46) bu uygulamanın bazı üstünlüklerinin bulunmasına rağmen, uygulamada eğitim kurumlarına, kütüphanelere, belediyeler, kaymakamlıklar, postaneler gibi kamu kurumlarına ve ayrıca yakıt istasyonları ile otoparklara ilişkin bilgilere yer verilmemiş olmasını temel yetersizlikler olarak değerlendirmiştir. İzmir'e dair güncel verilerin sunulması turistlerin seyahat planlaması yapmasına imkan veren *Visitİzmir* mobil uygulamasının incelendiği çalışmada, Eris (2021: 132-133), SunExpress ile işbirliği içerisinde geliştirilen bu uygulamanın statik bir yazılımdan ziyade etkileşim halinde, gelişmeye ve büyümeye açık yazılıma sahip olduğunu tespit etmiş; ancak bazı destinasyonların açılış ve kapanış saatlerinin yer almadığını, giriş ücretleri hakkında bilgi verilmemesini, cazibe merkezlerine hangi taşıtla ulaşılabileceği bilgisinin bulunmadığını, keza hava durumu bilgisine ulaşamadığını belirterek, bu eksikliklerin giderilmesini önermiştir. 2013 yılında hizmet vermeye başlayan *myAntalya* mobil uygulaması örneğinde olduğu gibi kente özgü bir dizi akıllı turizm uygulamalarının incelendiği çalışmada, Çelik ve Topsakal (2017: 161-164) konuya yönelik çalışmaların henüz başlangıç aşamasında olduğu bir evrede çok sayıda önerilerde bulunarak, turizm paydaşlarının dünyadaki akıllı turizm uygulamalarının Antalya'ya uyarlanabilirliği üzerinde çalışması önerisi ile çalışmalarını noktalamışlardır.

Hiç kuşkusuz hiçbir sistem tam ve mükemmel değildir. Ancak, her bir sistemin başkalarının çalışmalarına ışık tutacak özgün unsurları bulunabilmektedir. Bu düşünceden hareketle, geleceğin akıllı turizm destinasyonları için geliştirilecek mobil uygulamalara ışık tutabilecek - başta İrlanda'daki *Dublin Discovery Trails* olmak üzere - çeşitli mobil uygulamaların içerik geliştiriciler tarafından incelenmesi yerinde olacaktır. Keza, Avrupa Akıllı Turizm Başkenti unvanına haiz diğer destinasyonlar tarafından hayata geçirilen tüm özgün uygulamaların derlenerek kullanıcıların hizmetine sunulması, turizm destinasyonlarının dönüşümü için önemli birer girdi sağlayacaktır. Bu bağlamda, bu ve benzeri çalışmaların özendirilmesi doğru bir yaklaşım olacaktır. Son olarak, önemle altını çizmek gerekir ki; tıpkı İrlanda'nın yaptığı gibi merkezi yönetim, kalkınma ajansı, tanıtım ajansı gibi başat kurumlara ilave olarak tüm turizm paydaşlarının ve yerel halkın katılımı ile orijinal fikir ve uygulamaların geliştirilmesi, mobil uygulamaların ülke sathına yayılması ve ziyaretçilerin mobil uygulama kullanım sürelerinin artırılması konusunda stratejik çalışmaların yapılması, bugüne kadar süregelen tekil çabaların daha kapsamlı, bütüncül ve etkin çalışmalara dönüşmesini beraberinde getirecek gibi gözükmektedir.

Kaynaklar

- Bleijenbergh, I. (2010). Case Selection. A.J. Mills, G. Durepos, E. Wiebe (eds.). *Encyclopedia of Case Study Research*, Vol. I, 61-63, Thousand Oaks, CA: Sage.
- Chmiliar, L. (2010). Case Selection. A.J. Mills, G. Durepos, E. Wiebe (eds.). *Encyclopedia of Case Study Research*, Vol. I, 582- 583, Thousand Oaks, CA: Sage.
- Çelik, P.; Topsakal, Y. (2017). Akıllı Turizm Destinasyonları: Antalya Destinasyonunun Akıllı Turizm Uygulamalarının İncelenmesi. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 14(3), 149-166.
- Dublin City Council. Dublin City Council Climate Action Plan (2019-2024). Erişim linki: <https://www.dublincity.ie/residential/environment/dublin-city-councils-climate-change-action-plan-2019-2024/dublin-city-council-climate-action-plan-2019-2024> (Erişim tarihi: 20.03.2024).
- Dublin City Council. Your Dublin, Your Voice. Erişim linki: <https://www.dublincity.ie/business/economic-development-and-enterprise/economic-development/your-dublin-your-voice> (Erişim tarihi: 30.03.2024).
- Dublin City Council. The History of Dublin on One Platform. Erişim linki: <https://dublindiscoverytrails.ie/> (Erişim tarihi: 30.03.2024).
- Dublin City Council. What We Do?, How We Do?, Get Involved. Erişim linki: <https://www.dublincitycouncilculturecompany.ie> (Erişim tarihi: 30.03.2024).
- Eris, T. (2021). Akıllı Turizm Kapsamında İzmir'in Akıllı Turizm Uygulamalarının İncelenmesi: 'Visitİzmir' Örneği. *International Journal of Contemporary Tourism Research*, 5 (Özel Sayı), 126-134, Doi: 10.30625/ijctr.948257.
- European Commission (tarih yok). Dublin - 2024 European Capital of Smart Tourism. Erişim linki: https://smart-tourism-capital.ec.europa.eu/dublin-shortlisted-2024-european-capital-smart-tourism-competition_en (Erişim tarihi: 01.08.2024).
- European Union. (tarih yok). Competition for the European Capital of Smart Tourism (2019). Brussels.

- European Union. (2004). Leading Examples of Smart Tourism Practices in Europe. Brussels. Erişim linki: https://smart-tourism-capital.ec.europa.eu/document/download/a791d51b-ca36-4313-a2e9-ed426bbd9317_en?filename=Capital_BestPractices_2024.pdf (Erişim tarihi: 29.03.2024).
- Fáilte Ireland. (tarih yok-a). Planning for Tourism. Erişim linki <https://www.npf.ie/wp-content/uploads/2017/09/0621-Failte-Ireland.compressed.pdf> (Erişim tarihi: 27.03.2024).
- Fáilte Ireland. (tarih yok-b). Dublin Regional Tourism Development Strategy (2023-2027). Dublin. Erişim linki: <https://www.failteireland.ie/FailteIreland/media/WebsiteStructure/Documents/Dublin/Dublin-Regional-Tourism-Development-Strategy.pdf> (Erişim tarihi: 27.03.2024).
- Fáilte Ireland. (tarih yok-c). Tourism Facts 2019: Ireland. Erişim linki: https://www.failteireland.ie/FailteIreland/media/WebsiteStructure/Documents/3_Research_h_Insights/2_Regional_SurveysReports/Dublin-Tourism-Facts-FINAL.pdf?ext=.pdf (Erişim tarihi: 28.03.2024).
- Fáilte Ireland (tarih yok). Dublin Discovery Trails. Erişim linki: <https://www.visitdublin.com/dublin-discovery-trails> (Erişim tarihi: 01.08.2024).
- Fáilte Ireland. (March 2021). Key Tourism Facts 2019. Erişim linki. https://www.failteireland.ie/FailteIreland/media/WebsiteStructure/Documents/3_Research_Insights/4_Visitor_Insights/KeyTourismFacts_2019.pdf?ext=.pdf (Erişim tarihi: 28.03.2024).
- Gerring, J. (2007). Case Study Research: Principles and Practices. USA: Cambridge University Press.
- Google Görselleri (tarih yok). Erişim linki: https://www.google.com/search?q=dublin+%C5%9Fehir+haritas+%C4%B1&rlz=1C1GCEU_trTR1067TR1067&oq=dublin+%C5%9Fehir+haritas+%C4%B1&gs_lcrp=EgZjaHJvbWUyBggAEEUYOTIICAQEQABgWGB4yCggCEAAyGAQYogQyCggDEAAyGAQYogQyCggEEAAyGAQYogQyCggFEAAyGAQYogTSAQg1MjgzajBqNKgCALACAQ&sourceid=chrome&ie=UTF-8 (Erişim tarihi: 01.08.2024)
- Ireland (tarih yok). Explore the Dublin Coastal Trail. Erişim linki: <https://www.ireland.com/en-us/magazine/built-heritage/dublin-coastal-trail/> (Erişim tarihi: 30.03.2024).
- İklim Haber (tarih yok). İklimin Kentleşmesi ve Yerel İklim Eylem Planları. Erişim linki: <https://www.iklimhaber.org/iklimin-kentlesmesi-ve-yerel-iklim-eylem-planlari/> (Erişim tarihi: 02.08.2024).
- Mehter Aykın, S. (2021). Avrupa Birliği'nin Turizm Politikası Çerçevesinde Avrupa Akıllı Turizm Başkentleri. *Journal of Tourism Intelligence and Smartness*, 4(1), 1-18.
- Mehter Aykın, S. (2022). MÁLAGA: Avrupa Akıllı Turizm Başkenti (2020). *Journal of Tourism Intelligence and Smartness*, 5(1), 24-37.
- Mehter Aykın, S. (2023-a). Turizm Destinasyonları için Yol Haritası. Ankara: Detay Yayıncılık, No: 1773.
- Mehter Aykın, S. (2023-b). Lyon Kenti'nin Avrupa Akıllı Turizm Başkenti Parametreleri Üzerinden Değerlendirilmesi. *Journal of Tourism Intelligence and Smartness*, 6(3), 234-241.
- National Tourism Development Authority Act 2003. Act No: 10 of 2003. Erişim linki: <https://www.irishstatutebook.ie/eli/2003/act/10/enacted/en/html> (Erişim tarihi: 27.03.2024).
- National Tourism Development Authority (Amendment) Act 2022. Act No: 51 of 2022. Erişim linki: <https://www.irishstatutebook.ie/eli/2022/act/51/enacted/en/html> (Erişim tarihi: 27.03.2024).
- OECD. (2022). Ireland. OECD Tourism Trends and Policies 2022. Paris. Erişim linki: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/0b7e135d-en/index.html?itemId=/content/component/0b7e135d-en> (Erişim tarihi: 25.03.2024).
- Oireachtas Library & Research Service (2022). L&RS Bill Digest: National Tourism Development Authority (Amendment) Bill 2022. Erişim linki: https://data.oireachtas.ie/ie/oireachtas/libraryResearch/2022/2022-11-25_bill-digest-national-tourism-development-authority-amendment-bill-2022_en.pdf (Erişim tarihi: 28.03.2024).
- Özışık Yapıcı, O. (2022). Akıllı Şehir Kapsamında Bursa'nın Akıllı Turizm Uygulamalarının Değerlendirilmesi: GoBursa Örneği. *Journal of Tourism Intelligence and Smartness*, 5(1)38-49.
- Smart Dublin. Accessible Parking Spaces on Roads and Streets. Erişim linki: [Accessible Parking Spaces DCC - Dataset - data.smartdublin.ie](https://data.smartdublin.ie/DCC-Dataset-data.smartdublin.ie) (Erişim tarihi: 29.03.2024).

Talu, N., Kocaman, H. (2019). Türkiye’de İklim Değişikliği ile Mücadelede Politikalar, Yasal ve Kurumsal Yapı. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü Yayını, İklim Değişikliği Eğitim Modülleri Serisi 4, Ankara. Erişim Linki: https://www.iklimin.org/wp-content/uploads/egitimler/seri_04.pdf Erişim tarihi: 03.08.2024.

The Department of Tourism, Culture, Arts, Gaeltacht, Sport and Media. (July 10, 2019). Tourism Policy. Erişim linki: <https://www.gov.ie/en/policy/3fcc3a-tourism/> (Erişim tarihi: 28.03.2024).

The Department of Tourism, Culture, Arts, Gaeltacht, Sport and Media. (November 6, 2022). “Successful applicants for the night-time economy support scheme announced”. Erişim linki: [gov - Successful applicants for the Night-Time Economy Support Scheme announced \(www.gov.ie\)](http://gov.gov.uk/government/news/successful-applicants-for-the-night-time-economy-support-scheme-announced) (Erişim tarihi: 29.03.2024).

UNWTO. (tarih yok). The Glasgow Declaration on Climate Action in Tourism”. Erişim linki: <https://www.unwto.org/the-glasgow-declaration-on-climate-action-in-tourism> (Erişim tarihi: 29.03.2024).

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (1999). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. (10. Baskı), Ankara: Seçkin Yayınevi.

Çıkar çatışması:

Yazarın bildirecek bir çıkar çatışması yoktur.

Hibe / Finansal Destek:

Yazar bu çalışmanın herhangi bir finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Etik Kurul Onayı:

Bu çalışma saha çalışması içermediği ve açık erişim sağlanan belgeler incelenmek suretiyle hazırlandığı için Etik Kurul onayı gerekmemektedir.